ไฟฟ้าสถิต

เปรียบเทียบ สนามไฟฟ้า และ สนามโน้มถ่วง

ตัวแปร	สนามโน้มถ่วง	สนามไฟฟ้า
ปริมาณพื้นฐาน	M, m	Q, q
ค่าคงที่	$G = 6.67 \times 10^{-11} \frac{Nm^2}{kg^2}$	$k = 9 \times 10^{9} \frac{Nm^2}{c^2}$
แรง	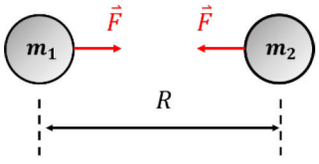 $\vec{F} = \frac{GMm}{R^2}$ $\vec{F} = m\vec{g}$	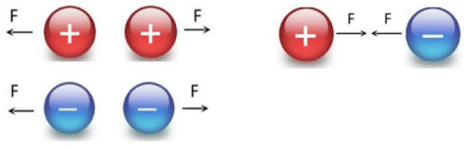 $\vec{F} = \frac{kq_1q_2}{r^2}$ $\vec{F} = q\vec{E}$
สนามของแรง	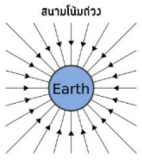 $\vec{g} = \frac{GM}{R^2}$	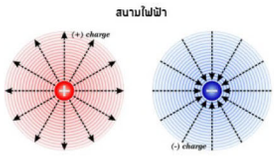 $\vec{E} = \frac{kq}{r^2}$
ศักย์	gh	$V = \frac{kq}{r}$ หรือ $V = Ed$
พลังงานศักย์	$E_p = mgh$	$W = qEd$ หรือ $W = qV$

สนามไฟฟ้า และ ศักย์ไฟฟ้า บนประจุตัวนำทรงกลม

สนามไฟฟ้า (E)	ศักย์ไฟฟ้า (V)
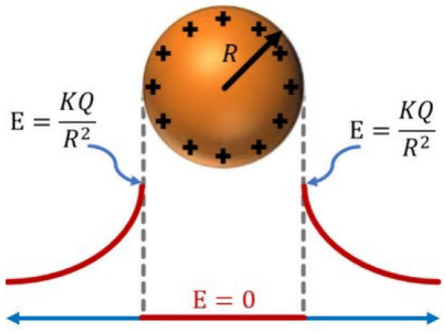	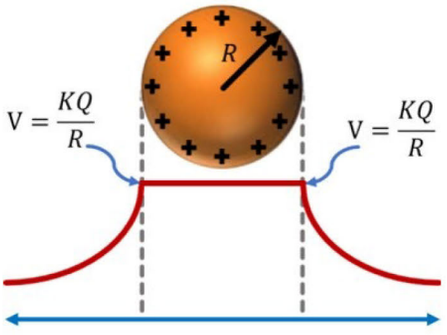
ด้านใน : สนามไฟฟ้าเป็นศูนย์ $E_{ใน} = 0$ ผิว : สนามไฟฟ้าสูงสุด $E_{ผิว} = E_{max}$ ด้านนอก : สนามไฟฟ้าลดลงตามระยะทางที่ห่างไป $E \propto \frac{1}{r^2}$	ด้านใน : ศักย์ไฟฟ้าสูงสุดเท่าที่ผิว $V_{ใน} = V_{max}$ ผิว : ศักย์ไฟฟ้าสูงสุด $V_{ผิว} = V_{max}$ ด้านนอก : ศักย์ไฟฟ้าลดลงตามระยะทางที่ห่างไป $V \propto \frac{1}{r}$

งานในการย้ายประจุ

งานที่จุดใดๆ	$W = qV$	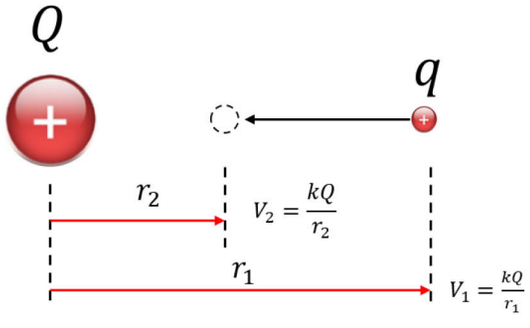
งานที่ใช้ในการเลื่อนประจุ q จากตำแหน่ง 2 จุดใดๆ	$W_{1\to2} = q(V_2 - V_1)$	
งานที่ใช้ในการเลื่อนประจุ q จากตำแหน่งอนันต์	$W_{\infty\to2} = q(V_2 - V_\infty)$ $V_\infty \approx 0$ $W_{\infty\to2} = qV_2$	
งานที่ใช้ในการเลื่อนประจุ q ในแผ่นเหล็กคู่ขนาน	$\Delta V = Ed$ หรือ $E = \frac{\Delta V}{d}$ $W_{1\to2} = q\Delta V = qEd$	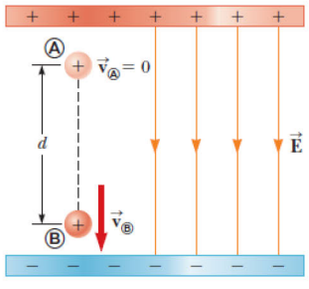

ตัวเก็บประจุ

ความจุไฟฟ้า	$Q = C\Delta V$	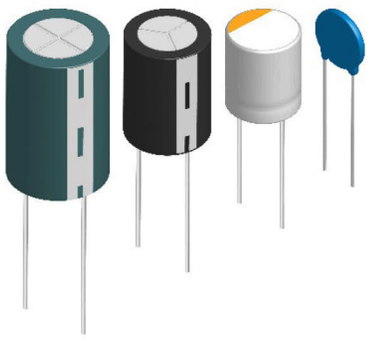
ทรงกลมกลวง	$C = \frac{r}{k}$	
พลังงานสะสมในตัวเก็บประจุ	$U = \frac{1}{2}C\Delta V^2 = \frac{1}{2}Q\Delta V = \frac{1}{2}\frac{Q^2}{C}$	
การต่อตัวเก็บประจุแบบอนุกรม	$\frac{1}{C_{รวม}} = \Sigma\frac{1}{C}$ $\frac{1}{C_{รวม}} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2} + \frac{1}{C_3} + ...$	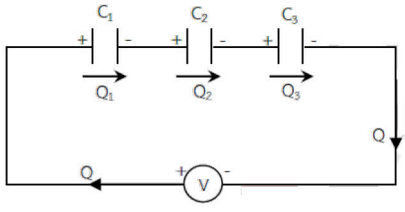
การต่อตัวเก็บประจุแบบขนาน	$C_{รวม} = \Sigma C$ $C_{รวม} = C_1 + C_2 + C_3 + ...$	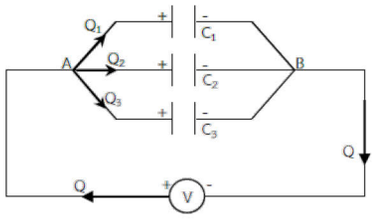

แนวโจทย์สอบเข้ามหาลัย : ไฟฟ้าสถิต

1. จุดประจุขนาด +2q และ -q ถูกตรึงอยู่ที่มุมสองมุมของรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสซึ่งยาวด้านละ d ดังภาพ

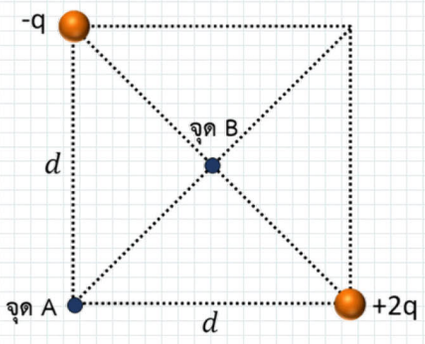

ความต่างศักย์ระหว่างจุด A เทียบกับจุด B หรือค่า $V_A - V_B$ เป็นเท่าใด
กำหนดให้ k คือ ค่าคงตัวคูลอบ์ (วิชาสามัญ เม.ย. 64)

1. $\frac{kq}{d}$
2. $-\frac{kq}{d^2}$
3. $\frac{2kq}{d^2}$
4. $(1-\sqrt{2})\frac{kq}{d}$
5. $-(1+\sqrt{2})\frac{kq}{d}$

2. นำตัวเก็บประจุ C_1 และ C_2 ที่มีความจุ C และ 2C ตามลำดับ ต่อเข้ากับแบตเตอรี่ขนาด 6 โวลต์ ดังภาพ

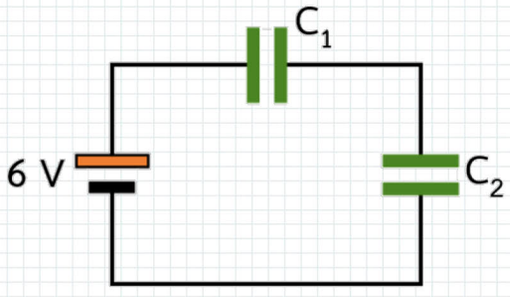

กำหนดให้ ความจุสมมูลของการต่อตัวเก็บประจุดังกล่าวเท่ากับ 4 ไมโครฟารัด
ความต่างศักย์ระหว่างปลายของตัวเก็บประจุ C_1 เท่ากับ 4 โวลต์
ความต่างศักย์ระหว่างปลายของตัวเก็บประจุ C_2 เท่ากับ 2 โวลต์

พลังงานไฟฟ้าที่สะสมในตัวเก็บประจุ C_2 มีค่ากี่ไมโครจูล (วิชาสามัญ เม.ย. 64)

1. 12
2. 24
3. 48
4. 96
5. 216

3. ตัวนำทรงกลม A และ B มีมวล M เท่ากัน แต่ขนาดประจุไฟฟ้าบนตัวนำทรงกลม A เท่ากับ Q ส่วนตัวนำทรงกลม B มีขนาดประจุไฟฟ้าเป็น n เท่าของตัวนำทรงกลม A วางตัวนำทรงกลม A ไว้บนพื้นที่เป็นฉนวน แล้วนำตัวนำทรงกลม B ที่ผูกด้วยเชือกเบาเข้าใกล้ตัวนำทรงกลม A ในแนวดิ่ง โดยให้ระยะห่างระหว่างจุดศูนย์กลางของตัวนำทรงกลมทั้งสองเท่ากับ d ดังภาพ

กำหนดให้ k เป็นค่าคงตัวคูลอมบ์
g เป็นขนาดของความเร่งโน้มถ่วง

ถ้าต้องการให้ตัวนำทรงกลม A เริ่มจะลอยขึ้นจากพื้นได้ ชนิดประจุไฟฟ้าบนตัวนำทรงกลมทั้งสองจะต้องเป็นอย่างไร และระยะห่าง d จะต้องมีค่ามากที่สุดเท่าใด (วิชาสามัญ 65)

	ชนิดประจุไฟฟ้า	ระยะห่าง d
1.	ชนิดเดียวกัน	$\sqrt{\frac{nkQ}{Mg}}$
2.	ชนิดเดียวกัน	$Q\sqrt{\frac{k}{Mg}}$
3.	ชนิดต่างกัน	$\sqrt{\frac{nkQ}{Mg}}$
4.	ชนิดต่างกัน	$Q\sqrt{\frac{k}{Mg}}$
5.	ชนิดต่างกัน	$Q\sqrt{\frac{nk}{Mg}}$

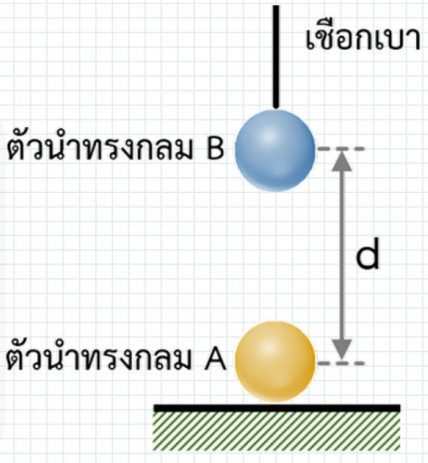

4. เครื่องดักจับฝุ่นด้วยไฟฟ้าสถิตชนิดหนึ่งมีหลักการทำงาน โดยให้อากาศที่มีอนุภาคฝุ่นเคลื่อนที่ผ่านส่วนสร้างประจุไฟฟ้า เพื่อทำให้อนุภาคฝุ่นมีประจุไฟฟ้าลบ แล้วเคลื่อนที่ไปยังแผ่นรับฝุ่นที่มีขั้วไฟฟ้า
พิจารณาอนุภาคฝุ่น A และ B ซึ่งอนุภาคฝุ่น A มีมวลมากกว่า B และ อัตราส่วนระหว่างประจุต่อมวลของ A มากกว่าของ B ขณะอนุภาคทั้งสองเคลื่อนที่เข้าหาแผ่นรับฝุ่น ดังภาพ
กำหนดให้ แรงโน้มถ่วงมีขนาดน้อยมากเมื่อเทียบกับแรงเนื่องจากสนามไฟฟ้าระหว่างแผ่นรับฝุ่น

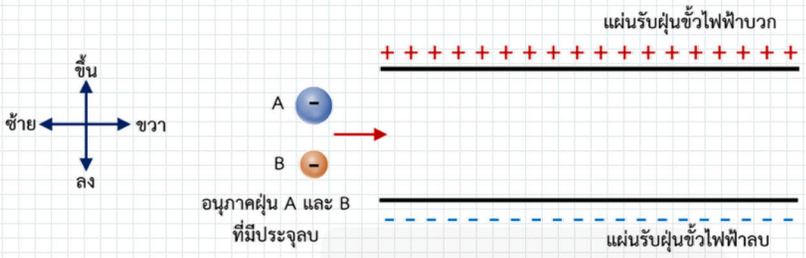

สนามไฟฟ้าระหว่างแผ่นรับฝุ่นมีทิศทางใด และขณะอนุภาคฝุ่นทั้งสองเคลื่อนที่ในสนามไฟฟ้า ขนาดของความเร่งและขนาดประจุเป็นไปตามข้อใด (วิชาสามัญ 65)

	ทิศทางของสนามไฟฟ้า	ขนาดความเร่ง	ขนาดประจุ
1.	ขึ้น	A น้อยกว่า B	A น้อยกว่า B
2.	ขึ้น	A มากกว่า B	A มากกว่า B
3.	ลง	A น้อยกว่า B	A น้อยกว่า B
4.	ลง	A เท่ากับ B	A มากกว่า B
5.	ลง	A มากกว่า B	A มากกว่า B